

DEVELOPMENT OF THE SALE OF CHAMETZ

(1) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כא עמוד א

משנה. כל שעה שמותר לאכול - מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, ומוכר לנכרי, ומותר בהנאתו, עבר זמנו - אסור בהנאתו, ולא יסיק בו תנור וכירים,

(2) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כא עמוד א

ומוכרו לנכרי. פשיטא! - לאפוקי מהאי תנא דתניא, בית שמאי אומרים: לא ימכור אדם חמצו לנכרי, אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם פסח. ובית הלל אומרים: כל שעה שמותר לאכול - מותר למכור.

רש"י קודם - שיבוא הפסח, דקסברי: מצוה עליו לבערו מן העולם, ולא שיהא קיים.

(3) תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק ב הלכה יב

ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל הרי זה מוכרו לנכרי ונותנו במתנה וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה

(4) בית יוסף אורח חיים סימן תמח

וכתוב בתרומת הדשן (ח"א) סימן ק"כ מי שיש בידו עניני חמץ ורוצה לתתם לגוי חוץ לבית במתנה גמורה ואותו גוי הישראל מכירו ויודע בו שלא יגע (בו) [בהם] הגוי כלל אלא ישמרם לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתנם לו יראה דשרי רק שיתנם לו במתנה גמורה בלי שום תנאי או שימכרם לו מכירה גמורה בדבר מועט

(5) שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תמח

ואם מכרו או נתנו (יא) <ד> לאינו יהודי (יב) ד [ח] שמחוץ לבית קודם הפסח, אף על פי שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח (יג) ויחזור [ט] ויתננו לו, מותר * (יד) ובלבד שיתננו לו (טו) מתנה גמורה (טז) בלי שום תנאי, (יז) או שימכרנו לו * (יח) [יא] מכירה גמורה * (יט) בדבר מועט; אבל * מתנה (כ) על מנת להחזיר * (כא) ה לא מהני.

(6) ב"ח אורח חיים סימן תמח

ובמדינה זו שרוב משא ומתן הוא ביין שרף ואי אפשר להם למכרם לגוי מחוץ לבית בפרט למחזיקים באורנד"א יש להתיר בענין זה שימכור לגוי כל החמץ שבחדר וגם החדר עצמו ימכור לגוי

ומיהו צריך למסור לגוי גם המפתח דאם לא כן כיון דדעת ישראל לחזור ולקנות חמץ זה אחר הפסח הוה ליה כמשכיר ביתו וגמרו פיסוק הדמים ביי"ג והמפתח ביד השוכר בליל י"ד דעל השוכר לבדוק לפירוש ר"י (תוס' פסחים ד א ד"ה אם) לעיל בסימן תל"ז (סוף ס"א) ולא דמי למי שקנה באחד מדרכי הקנאות ונשאר המפתח ביד המוכר דבחמץ יש להחמיר ותו כיון שהמפתח ביד ישראל ויכול ליכנס לחדר וליטול החמץ משם לא סמכה דעתיה דגוי דמכירה גמורה היא אלא סובר דאינה מכירה אלא להסיר מעליו איסור חמץ ועל כיוצא בזה כתב ה"ר ירוחם בשם בה"ג ובלבד שלא יערים

Rabbi Joel Sirkes was born in Poland in 1561, and died there in 1640. A leading halachic authority in the generation after Rema, Sirkes is renowned for his commentary on the Tur, the Bayit Chadash, also known by its acronym, Bach ("new house"). This work cites new material on the Tur which was not included in (R. Joseph Caro's commentary on the Tur (Bet Yosef

(7) שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קיג

והנה בהיות עדיין הגאון מו"ה ברוך פרענקל זצ"ל אב"ד דק"ק לייפניק בחיים חיותו, אירע מעשה שהלשינו מלשינים אצל שרי המדינה דמעהרין שיהודים מוכרים חמצם בשטרות מבלי שטעמפל/חותמת/חותם הקיר"ה, וכשבא הדבר לפני החסיד קיר"ה אמר הדבר ידוע שאין זה מו"מ של תגר אלא ענין דת רעליגיאיהן ע"כ אין זה בחיוב שטעמפל, ועי"ז נולד קצת ספק בלב הגאון זצ"ל הנ"ל דמשמע דמדינא דמלכותא פסול השטר ההוא. ולבבי לא כן ידמה, כי השטר כשר הן בדין ישראל אם בא הגוי להוציא מקחו בדיינים הרי הוא שלו הן בדין או"ה, אלא שאז כשיתבענו בדאו"ה צריך לשלם תחלה השטעמפל, אך הקיר"ה בחסדו וישרנותו אמר שעל כיוצא בזה לא הטיל עול השטעמפל כיון שאין טעם הקונה ומוכר לדרך תגרים אלא להפקיע מאיסור חמץ ועל כזה לא הטיל עול מס השטעמפל:

Rabbi Moses Sofer was born in Frankfurt am Main, Germany, in 1762, and died in Pressburg, Moravia, in 1839. In 1806 he became the rabbi of Pressburg and he .was recognized as the outstanding halachic authority of his generation

(8) שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב סימן לז

ובעל כרחך צריכים אנו לזה דלא מהני שום שטר בעולם בזה בדיניהם דחוק גזר אצלם דמכירה כזו שנעשה להפקיע איסור אינה מכירה כלל ומשום הכי אין צריך סטעמפיל וכל הערכאות לא יחזקו המכירה הזו ישאל נא מעלת כ"ת וידע כי כן הוא ואם כן מה הוא מכירתנו אם אינו מועיל בדיניהם אלא ודאי דאין לנו רק דין שפסקה לנו התורה ולכן אין חילוק כלל בין אם נכתב בלשון אשכנז או בלשון הקודש:

(9) שו"ת ציץ אליעזר חלק כ סימן נא

(ב) שאלתו השניה היא, על אשר פעמים רבות הוא נשאל מאנשים שנשארו להם דברי חמץ שהם יקרי ערך כמו מוצרי בשר ודגים מוקפאים שמעורבים בחמץ, כי מחד גיסא מי שירצה להחמיר ויזרוק את המוצרים הללו הרי לכאורה יעבור אלאו מה"ת דבל תשחית, ומאידך גיסא הרי סו"ס יש מצות ביעור חמץ, וע"כ איך יש לנהוג בענין זה. תשובה: דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, והמחמיר איננו עובר כלל וכלל על כל תשחית דאין כל מצוה למכור חמצו, ומקיים איפוא עיקרא דדינא המ"ע דתשבתו, והמקיל ג"כ איננו עובר על איסור, וחוף מה שרובא דרובא אינשי, כבעלי החנויות והדומה להם מוכרים במכירתם גם חמץ בעין, ונותנים להם כתב הכשר שמכרו חמצם כדן, ידענא גם בתלמידי חכמים וגדולי תורה עוד מהדור הקודם שמכרו גם חמץ בעין ובמוצאי חג הפסח האחרון היו מכבדים בהם בני תורה שבאו לכבדם ולאחלם, עם זאת החג. מובן שמכמה בחינות יותר מן ההידור הוא זה שמבערם.